

บทบาทของโต๊ะอิหม่ามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการสนับสนุนการพัฒนา  
โครงการการศึกษาอกระบบโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหาร  
การศึกษาออกโรงเรียน ผู้นำท้องถิ่น และโต๊ะอิหม่าม



นายวิโรจน์ ชวัญเกือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดารมหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการศึกษาออกโรงเรียน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

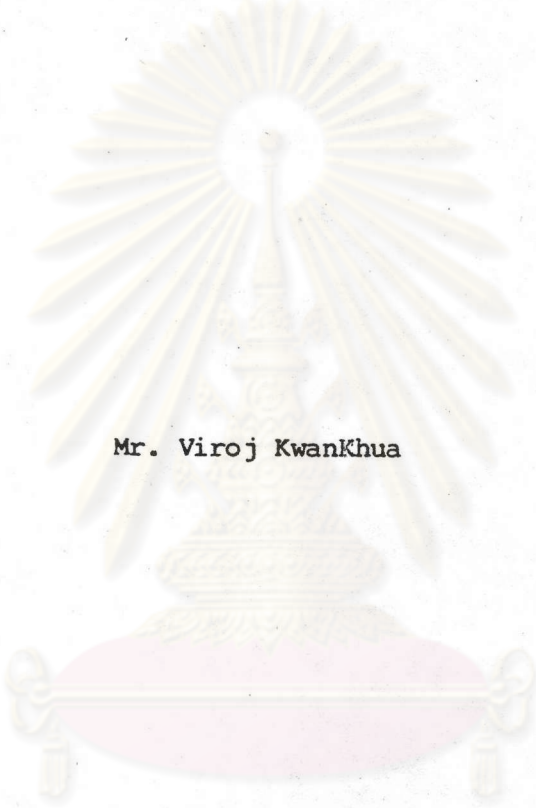
ISBN 974-568-406-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013073

102916970

THE ROLES OF TO-IMAM IN THE SOUTHERN BORDER PROVINCES IN  
PROMOTING THE DEVELOPMENT OF THE NON-FORMAL EDUCATION  
PROGRAMS AS PERCEIVED BY NON-FORMAL EDUCATION  
ADMINISTRATORS , COMMUNITY LEADERS AND TO-IMAM



Mr. Viroj Kwankhua

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements  
for the Degree of Master of Education

Department of Non-Formal Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-568-406-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทของโตะอิหม่ามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการสนับสนุนการพัฒนาโครงการการศึกษาในระบบโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียน ผู้นำท้องถิ่น และโตะอิหม่าม

โดย

นายวิโรจน์ ชวัญแก้ว

ภาควิชา

การศึกษานอกโรงเรียน

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร. รัตนา พุ่มไพศาล

อาจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์



บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....  
(ศาสตราจารย์ ดร. ฉวกร วัชรภักย์) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรพินท์ วิบูลย์พันธ์) ประธานกรรมการ

.....  
(ศาสตราจารย์ ดร. รัตนา พุ่มไพศาล) กรรมการ

.....  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกียรติวรรณ อมาตยกุล) กรรมการ

.....  
(อาจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์) กรรมการ

จิโรจน์ ขวัญเกื้อ : บทบาทของโต๊ะอิหม่ามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการสนับสนุนการพัฒนาโครงการการศึกษาอกระบบโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารการศึกษาออกโรงเรียน ผู้นำท้องถิ่น และโต๊ะอิหม่าม (THE ROLES OF TO-IMAM IN THE SOUTHERN BORDER PROVINCES IN PROMOTING THE DEVELOPMENT OF THE NON-FORMAL EDUCATION PROGRAMS AS PERCIVED BY NON-FORMAL EDUCATION ADMINISTRATORS, COMMUNITY LEADERS AND TO-IMAM) อ.ที่ปรึกษา : ศ.ดร.รัตนา พุ่มไพศาล, อ.ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์, 175 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาออกโรงเรียน ผู้นำท้องถิ่น และโต๊ะอิหม่ามเกี่ยวกับบทบาทของโต๊ะอิหม่ามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการสนับสนุนการพัฒนาโครงการการศึกษาอกระบบโรงเรียน ใน 3 ด้าน คือ 1.) ด้านความรู้พื้นฐานทั่วไป 2.) ด้านทักษะอาชีพ 3.) ด้านข่าวสารข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารการศึกษาออกโรงเรียน ผู้นำท้องถิ่น และโต๊ะอิหม่าม มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของโต๊ะอิหม่ามในการสนับสนุน การพัฒนา โครงการการศึกษาอกระบบโรงเรียน ในด้านความรู้พื้นฐานทั่วไป ด้านทักษะอาชีพ และด้านข่าวสารข้อมูล ส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาออกโรงเรียน ผู้นำท้องถิ่น และโต๊ะอิหม่าม เกี่ยวกับบทบาทของโต๊ะอิหม่าม ในการสนับสนุนการพัฒนาโครงการการศึกษาอกระบบโรงเรียน ในด้านความรู้พื้นฐานทั่วไป และด้านทักษะอาชีพ ไม่มีข้อใดที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านข่าวสารข้อมูล มีข้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียง 3 ประเด็น คือ "เป็นผู้นำเพื่อชักจูง หรือช่วยแนะนำประชาชนให้ช่วยกันรักษาสถานที่หรือสิ่งของที่เป็นของส่วนรวม, เป็นตัวแทนของชาวไทยมุสลิมที่จะแถลงข้อเท็จจริงเพื่อความเข้าใจดีต่อกันระหว่างรัฐและประชาชน และเป็นผู้สนับสนุนให้ประชาชนได้เรียนรู้และร่วมกันปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง" นอกนั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... การศึกษาออกโรงเรียน.....

สาขาวิชา ..... การศึกษาอกระบบโรงเรียน.....

ปีการศึกษา ..... 2530.....

ลายมือชื่อนิติ ..... *ทศวิโรจน์ ขวัญเกื้อ*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... *รัตน พุ่มไพศาล*.....

VIROJ KWANKHUA : THE ROLES OF TO-IMAM IN THE SOUTHERN BORDER PROVINCES IN PROMOTING THE DEVELOPMENT OF THE NON-FORMAL EDUCATION PROGRAMS AS PERCEIVED BY NON-FORMAL EDUCATION ADMINISTRATORS, COMMUNITY LEADERS AND TO-IMAM. THESIS ADVISOR : PROF.RATANA ROOMPISAL, Ph.D., Ins. TAWEEWAT PITAYANON, Ph.D., 175 PP.

The purposes of this study were to study and to compare the opinions of non-formal education administrators, community leaders and To-Imam concerning the roles of To-Imam in the southern border provinces in order to promote the development of non-formal education programs which consist of 3 categories 1.) Fundamental knowledge 2.) Occupational skills 3.) Information.

The results of this research found that most of non-formal education administrators, community leaders and To-Imam believed that the promoting roles of To-Imam concerning the development of non-formal education programs in fundamental knowledge, occupational skills and information were in the middle scale of this research ranking system.

The comparative results of the opinions of non-formal education administrators, community leaders and To-Imam concerning the promoting roles of To-Imam concerning the development of the non-formal education programs in fundamental knowledge, occupational skills were not different in statistical significance at level .05. However, there were different in statistical significance concerning the information program in 3 items : they were 1.) Being the leader in the sense of informing and encouraging people to keep the public properties in good order. 2.) Being the muslim representative to inform any relevant information to people in order to help them have good understanding of the government. 3.) Being the supporter to make sure that the people would get to learn and conform to the law.

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... การศึกษานอกโรงเรียน  
สาขาวิชา ..... การศึกษานอกระบบโรงเรียน  
ปีการศึกษา ..... 2530

ลายมือชื่อผู้ติดต่อ ..... ทวีภิรมย์ ขวัญแก้ว  
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... ร.อ.ท. จ.อ.



### กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากศาสตราจารย์ ดร. รัตนา พุ่มไพศาล และอาจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งท่านทั้งสองได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และเป็นกำลังใจตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านทั้งสองเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ช่วยกรุณาตรวจแก้ไข ให้คำแนะนำเพื่อความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณต่อท่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โส๊ะครุ โส๊ะอิหม่าม ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้อำนวยการและผู้บริหารทุกท่านในศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนในจังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดสตูล ที่ได้ให้ความสะดวกและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดถึงผู้ช่วยและเพื่อนทุกคนที่ได้ให้ข้อคิดและช่วยเหลือด้านต่าง ๆ

ขอกราบขอบพระคุณ พระมหามันัส สุนะฐูแสง แห่งวัดยางสุทธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ที่ได้กรุณาให้ที่พักพิง และความสะดวกอื่น ๆ เป็นสุขสบาย ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา

กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ได้พิจารณาเห็นว่าผลงานวิจัยนี้มีคุณค่าทางการศึกษา และมีส่วนในการพัฒนาการศึกษานอกระบบโรงเรียน จึงได้มอบทุนสนับสนุนการวิจัยให้ส่วนหนึ่งด้วย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณต่อกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นอย่างสูง

ท้ายที่สุด ขอขอบคุณ คุณศิริภรณ์ ขวัญเกื้อ ภรรยาสุดที่รักของผู้วิจัย ผู้ซึ่งให้กำลังใจ กำลังทรัพย์ และรับภาระครอบครัวอย่างดียิ่ง จนทำให้การศึกษาของผู้วิจัย และวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี

วิโรจน์ ขวัญเกื้อ

สารบัญ



หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
รายการตารางประกอบ.....	ณ

บทที่

1. บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	10
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2. วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
การศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	13
จังหวัดชายแดนภาคใต้.....	28
การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้	44
บทบาทของโต๊ะอิหม่ามในการสนับสนุนการพัฒนาการศึกษานอก	
ระบบโรงเรียน.....	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	61
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	61
เทคนิคการสุ่มตัวอย่างประชากร.....	62
ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม.....	66

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
วิธีดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและขอเสนอแนะ.....	107
สรุปผลการวิจัย.....	109
อภิปรายผล.....	118
ขอเสนอแนะ.....	124
บรรณานุกรม.....	126
ภาคผนวก.....	135
ประวัติผู้เขียน.....	175

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



## รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1.	เปรียบเทียบเนื้อที่ ประชากรและเขตการปกครองในจังหวัด ชายแดนภาคใต้.....	31
2.	จำนวนประชากรจำแนกตามศาสนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้	34
3.	เปรียบเทียบสถานที่ประกอบศาสนกิจและการนับถือศาสนาใน จังหวัดชายแดนภาคใต้.....	35
4.	จำนวนและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเก็บรวบรวมได้ จำแนกตาม สถานภาพ.....	64
5.	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจังหวัดที่สุ่มได้	65
6.	จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร และผู้นำท้องถิ่น จำแนก ตามเพศ.....	73
7.	จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร ผู้นำท้องถิ่น และโต๊ะอิหม่าม จำแนกตามสถานภาพการสมรส.....	74
8.	จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร ผู้นำท้องถิ่น และโต๊ะอิหม่าม จำแนกตามอายุ.....	75
9.	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารและผู้นำท้องถิ่น จำแนกตาม ศาสนาที่นับถือ.....	76
10.	จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร ผู้นำท้องถิ่นและโต๊ะอิหม่าม จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	77
11.	จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร ผู้นำท้องถิ่น และโต๊ะอิหม่าม จำแนกตามสถานภาพหรือตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน.....	78
12.	การเปรียบเทียบการสนับสนุนของโต๊ะอิหม่ามในการพัฒนาโครง การการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านความรู้พื้นฐานทั่วไป...	79

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

	หน้า
13. การเปรียบเทียบการสนับสนุนของโต๊ะอิหม่ามในการพัฒนาโครงการการศึกษาในระบบโรงเรียน ด้านทักษะอาชีพ.....	85
14. การเปรียบเทียบการสนับสนุนของโต๊ะอิหม่ามในการพัฒนาโครงการการศึกษาในระบบโรงเรียน ด้านข่าวสารข้อมูล.....	91
15. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา นอกโรงเรียน ผู้นำท้องถิ่น และโต๊ะอิหม่าม ด้านข่าวสาร ข้อมูล ในประเด็น "เป็นผู้นำเพื่อชักจูงหรือช่วยแนะนำประ ชาชนให้ช่วยกันรักษาสถานที่หรือสิ่งของที่เป็นของส่วนรวม" ที่ละคู่ ด้วยวิธีทดสอบของเชฟเฟ่ (Scheffe).....	98
16. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา นอกโรงเรียน ผู้นำท้องถิ่น และโต๊ะอิหม่าม ด้านข่าวสาร ข้อมูล ในประเด็น "เป็นตัวแทนของชาวไทยมุสลิมที่จะแถลง ข้อเท็จจริง เพื่อความเข้าใจที่ต่อกัน" ที่ละคู่ ด้วยวิธีทดสอบ ของเชฟเฟ่ (Scheffe).....	99
17. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา นอกโรงเรียน ผู้นำท้องถิ่น และโต๊ะอิหม่าม ด้านข่าวสาร ข้อมูล ในประเด็น "เป็นผู้สนับสนุนให้ประชาชนได้เรียนรู้ และร่วมกันปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง" ที่ละคู่ ด้วยวิธี ทดสอบของเชฟเฟ่ (Scheffe).....	100
18. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษานอก โรงเรียน ผู้นำท้องถิ่น และโต๊ะอิหม่าม เกี่ยวกับการ สนับสนุนการพัฒนาโครงการการศึกษาในระบบโรงเรียน ในด้านที่แตกต่างกันและไม่แตกต่างกัน.....	117